Myter, løgn og sannhet – men også en del påstander

Dag Furuholmen, Ted Usatynski
Mannen
 Myter, løgn & sannhet. 312 s.
 Oslo: Cappelen Damm, 2015.
 Pris NOK 329
 ISBN 978-82-02-47786-8

Mannen er en bok for menn som ønsker «å gjenoppdage sin maskulinitet, og kunne verdsette det spesifikke ved å være mann». Boken er skrevet av menn – for menn. Her får man presentert «ny forskning fra psykologi, samfunnsvitenskap og nevrobiologi», samtidig som forfatterne skal utforske mannens rolle før og nå.

Forfatterne starter med fødselen og følger mannen gjennom ulike livsfaser frem til han er gammel. De tar opp temaer som vennskap, seksualitet, farskap og modenhet. Språket er lett og ledig. Det varierer med ulike uttrykksformer, fra et populærvitenskapelig preg, via forfatternes egne vurderinger, til direkte og konkrete råd til leserens eventuelle problemer, der vi også nærmest blir invitert inn i forfatternes egne samtalegrupper.

Det er åpenbart at forfatterne, for øvrig i god tradisjon med psykologien ellers, har stor tiltro til evolusjon, biologi og oppvekstmiljø. At en grunnleggende ulikhet mellom kjønnene finnes og at dette skyldes biologi og evolusjon levnes ingen tvil. På første side kan man lese: «Allerede kort tid etter fødselen ser vi hvordan små gutter uttrykker maskulin energi. Det kan være måten de tar litt hardere tak i mors brystvorter på, eller at de ler med en herlig intensitet.» Jeg synes slike utsagn er den store svakheten og sliter med å opprettholde motivasjonen for videre lesing når jeg med jevne mellomrom må forholde meg til slike udokumenterbare påstander, som også tidvis virker urimelige. Jeg må også påpeke at enkelte kildehenvisninger, som det tross alt er en del av, ikke alltid forsvarer påstandene de skal dokumentere.

Målet er vel å styrke en manns selvtillit gjennom å forklare tanke-mønster og atferd til menn ved å lære om mannens biologi og hans oppvekstvilkår. Dette er sikkert en god metode for enkelte. Jeg er enig med forfatterne i at mannens rolle er i endring. Selv husker jeg fra skolen hvordan pappaen systematisk ble fremstilt som den uvitende i naturfagsboken, og det er vel slike oppfatninger forfatterne ønsker å ta et oppgjør med. Emnemessig omfavnes det bredt, og de fleste temaer blir derfor overfladisk behandlet. Jeg synes boken er god når den omhandler samliv med partnere, og når forfatterne diskuterer problemstillinger der kjønnets betydning er tonet litt ned.

Denne boken har ikke vært til stor nytte for meg i legerollen. Om du, i motsetning til meg, kjenner deg igjen i denne anmeldelsens første linje, er den kanskje noe for deg på det personlige plan.

Eirik Methlie Hagen
 Fastlegevikar

Omfattende om hygiene og smittevern – med slagside

Bjørg Marit Andersen
Håndbok i hygiene og smittevern for sykehus
 Del 1 – Mikrobiologi og smittevern. 415 s,
 tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2014.
 Pris NOK 749
 ISBN 978-82-450-1681-9

Formålet med utgivelsen er å være en oppslagsbok for oppdatering av kunnskap innen mikrobiologi og smittevern – beregnet på ulike grupper helsepersonell, andre som arbeider med smittevern, og folk flest.

Forfatteren omtaler først lover, forskrifter og veiledere samt forekomst, kostnader og dødelighet av sykehusinfeksjoner. Størstedelen omhandler ulike smittestoffer og deres forekomst, sykdom, smitteveier og smittevern. Prosedyrer og retningslinjer i praktisk arbeid i sykehus skal omtales i del 2.

Boken er omfattende og har rikelig med referanser. Den er illustrert med tabeller og figurer, i hovedsak hentet fra publikasjoner fra Nasjonalt folkehelseinstitutt, men også fra andre land. For noen smittestoffer, f.eks. MRSA, refereres tallrike rapporter om epidemiologi og smitteverntiltak av mulig betydning, men uten at det trekkes klare konklusjoner. Andre sykdommer som spiller liten eller ingen rolle når det gjelder hygiene og smittevern i sykehus, f.eks. parasittinfeksjoner og syfilis, får uforholdsmessig stor plass.

Anbefalinger og tiltak mot smitte er dårlig systematisert. Ved for eksempel blodsmitte ved hiv, hepatitt B (HBV) og hepatitt C (HCV) vil de fleste av tiltakene være de samme, og de gjentas i varierende grad under omtale av de ulike agensene.

Forfatteren har avvikende standpunkter til mange anbefalinger fra helsemyndighetene. Hun anbefaler mer omfattende tiltak både når det gjelder isolering, antibiotikabehandling, desinfeksjon og kontroll blant annet ved influensa, MRSA, *Clostridium difficile*, tetanus, botulisme, milbrenn og etter flåttbitt. Det er uheldig med råd om tiltak som sterkt avviker fra offisielle anbefalinger, og som øker bruken av desinfeksjonsmidler og antibiotika. Hun benytter også anledningen til å polemisere mot noen av disse og refererer til tallrike egne artikler og innlegg, men med begrenset referanse til andres meninger og funn.

Smitteverntiltak må stå i forhold til konsekvenser. Maksimal sikkerhet mot smittespredning kan gi store kostnader og gjøre adekvat diagnostikk og behandling vanskelig eller umulig. Slike avveininger er grunnlag for de anbefalinger helsemyndighetene gjennom Folkehelseinstituttet gir. Disse er tilgjengelige gjennom *Smittevernveilederen* som ligger på nett, og som kontinuerlig oppdateres.

Definisjoner er lite stringente og tilfeldige, og forfatteren overfører ukritisk data fra utenlandske undersøkelser til norske forhold, f. eks. ved kalkulering av ekstra liggedøgn og kostnader. Jeg savner en strammere redigering av stoffet.

De tallrike referansene og beskrivelsene av smitteepisoder og utbrudd kan være til nytte ved vurdering av aktuelle problemer og gi bedre forståelse av grunnlaget for anbefalinger som gis i *Smittevernveilederen*. Boken kan derfor være et supplement til denne, men ikke erstatte den.

Johan N. Bruun
 Professor emeritus, Infeksjonsmedisinsk avdeling
 Universitetet i Oslo